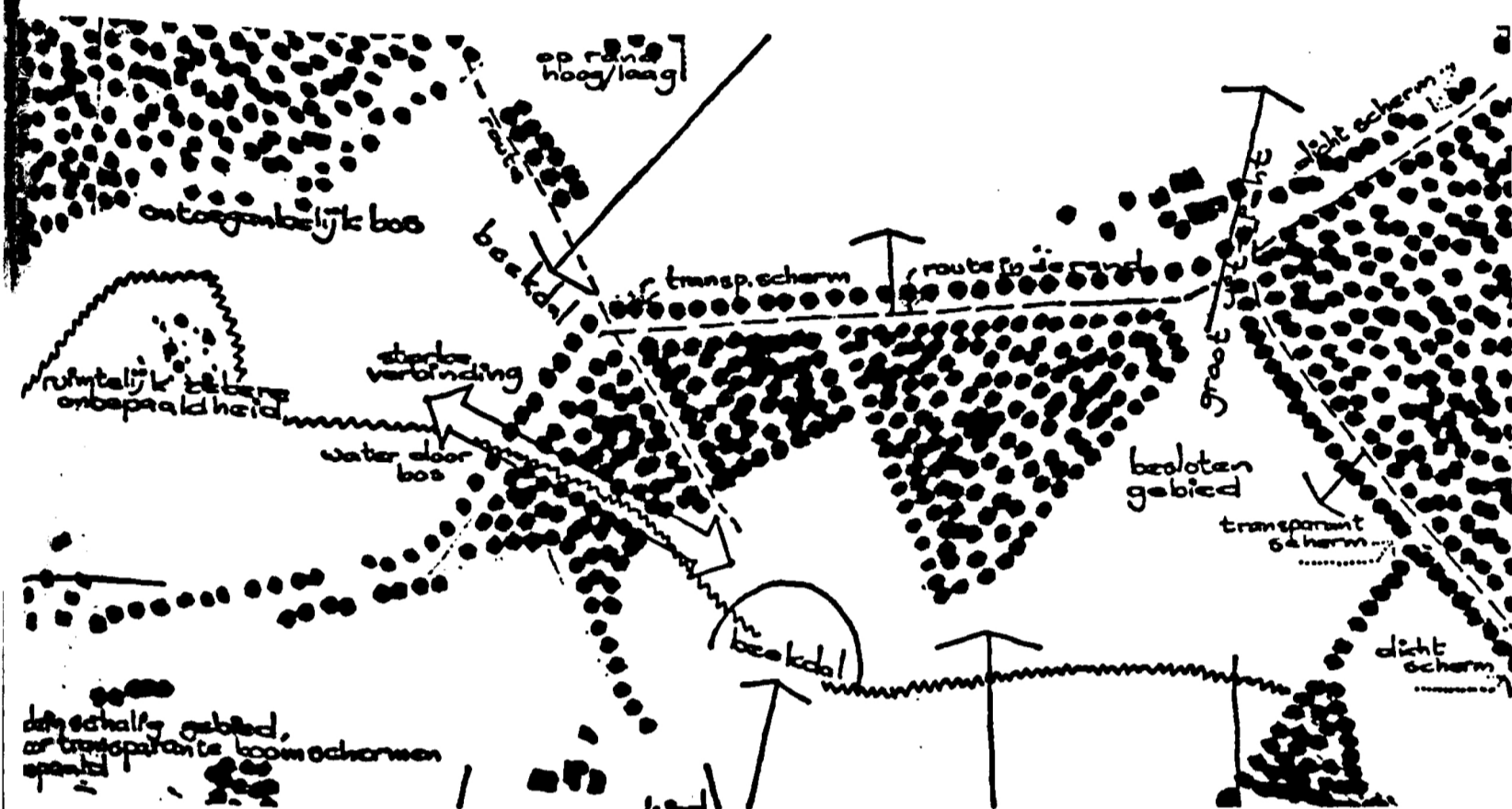


# 'In Lewenborg is een aantal mensen er te laat bij gehaald'

Het Groninger architectenbureau Coen Bekink heeft een „zeer vererende“ opdracht gekregen. Coen Bekink moet meehelpen Zoetermeer van 10.000 op ruim 100.000 inwoners te brengen. Met de bouw van Groot-Zoetermeer zal in 1973 worden begonnen. Er is een nieuwe werkmethode uitgedokterd om tot een snelle realisering te komen. Er is een ontwerpersgroep ingesteld, waarin deskundigen op uiteenlopend gebied zitting hebben, zoals een stedenbouwkundige, een verkeersdeskundige, architecten, een kostendeskundige, een civieltechnicus, enzovoort. Om het werk van deze ontwerpersgroepen te coördineren is een stuurgroep ingesteld met Zoetermeers burgemeester Wegstapel als voorzitter en met tal van deskundigen als leden. Coen Bekink zit als architect in deze stuurgroep.

## Bouwen vanuit de gegeven situatie



Deze kaart geeft iets aan van de werkwijze van Coen Bekink. De kaart toont een terrein-analyse, ruimtelijke karakteristieken en de interne relaties in het gebied Steenbrugge (Deventer) waar een uitbreidingsplan moet worden gerealiseerd. Bij deze werkwijze hoeven er bijvoorbeeld geen bomen meer aangeplant te worden, terwijl natuurlijke gegevenheden als water ook volledig zijn uitgebuit.

Bij uitbouw van Zoetermeer zal eerst nog algemene doelstellingen en uitgangspunten gezocht worden. „Dan worden we niet meer verblind door zaken, die ons van het doel afbrengen. Alles kun je bij deze werkwijze vanuit je doelstellingen-analyse benaderen. Doelstellingen en middelen haal je er niet bij door elkaar.“

In Zoetermeer waren enorm veel uitgangspunten en doelstellingen over woningen, het plan, inspraak en 't werkteam. „Het moeilijke was,“ zegt Coen Bekink, „dat de mate van prioriteit hieruit niet te pakken was.“

Er werd een algemene doelstelling geformuleerd: „De mensen helpen bij het vormgeven van hun eigen bestaan.“

„En dit“, zegt Coen Bekink, „houdt een bepaald wensbeeld in.“ Het is hem gebleken, dat die algemene doelstelling bijna nooit onderkend is. „Men liet zich verblinden door uitgangspunten over verkeer, financiën en dergelijke. In het kort gezegd: door persoonlijke hobby's. Wij in ons team hebben gezegd: je moet er vanaf om als het ware toch ideologieën te maken, die niet waar zijn, of die door allerlei belangengroeperingen van dat doel afgebracht worden.“

Coen Bekink vindt het jammer, dat in bouwteams de stem van de één vaak te belangrijk, te doorslaggevend wordt. „Als ik zeg, dat het om de mensen gaat, hoe kan ik dat dan waarmaken?“ zo vraagt Coen Bekink zichzelf af. Het antwoord is nog vaag, maar hij werkt het verder uit: „De mensen moeten zich kunnen herkennen.“

### Vijf punten

Hij noemt vijf belangrijke punten, die dit „zich kunnen herkennen“ waar moeten maken:

**Identificatie:** „Het is erg, dat wonen in Groningen hetzelfde is als in bijvoorbeeld Arnhem, Zwolle of Venlo. Identificatie moet mogelijk zijn door gebruik te maken van alles wat er in het gebied, dat je gaat bebouwen, al aanwezig is. Je moet een evenwicht krijgen tussen wat er is en wat er aangebracht moet worden. Alle stadswijken werden een optelsom van functies (dat moet er komen, en dat, en dat). Daarom lijken ze zo op elkaar. De middelen om iets te bereiken, werden als doel gezien.“

**Differentiatie:** „Zowel in woning, als in omgeving, het wonen aan straat, water, plein, groen en dergelijke. Woningen moet je aanpassen, ze moeten kunnen reageren op de eigen wisselende levensstijl. Je kunt dit versterken door flexibele keuzemogelijkheden in je woning aan te brengen. Je moet de mensen niet de functies van de kamers opleggen. Je hele huis is één woningsgebied.“

**Contact:** „De dingen in de nieuwe wijken staan zo gescheiden, dat werkelijk contact tussen de mensen niet meer mogelijk is. Je moet proberen mensen aan gezamenlijke dingen te laten relateren. In wijken is geen avontuur te beleven. Alles is al aangegeven, niets is bedacht. Ik wil wijken met avontuur, ik wil de mensen in relatie met elkaar brengen. Dat kan ook door de bevolking sociaal te mengen.“

— **Omgeving van de mens moet veranderbaar zijn:** „We moeten proberen een ontwikkelingsproces op gang te brengen, aan dingen een meervoudig gebruik meegeven. Bijvoorbeeld: Scholen moeten een wijkfunctie hebben. We moeten de dingen op elkaar betrekken.“

— **Ontwikkelingstendities:** „Het plan moet kunnen reageren op de nieuwe ontwikkelingen. Je moet geen structureel plan hebben met alles erop en eraan. Dan kan de volgende stap er niet op reageren. Dan kun je ge-

maakte fouten ook niet meer herstellen. Van dit soort stedenbouw moeten we af.“

„Als je deze vijf voorwaarden,“ zo vervolgt Coen Bekink, „op de plek, waar je moet bouwen richt, wat is daar dan de waarde van?“

Zijn werkmethode is, dat je eerst nauwgezet nagaat, wat er in het gebied aanwezig is. „Je moet eerst de externe relaties nagaan en je afvragen of je daar gebruik van kunt maken. Daarna moet een inventarisatie van die plek zelf plaatsvinden. Wat is de waarde van alles wat je daar tegenkomt? Dan pas moet je de herkenning van de mensen erop in laten spelen.“

Tijdens elke ontwikkeling koppelt Coen Bekink zijn plan terug op de economische uitvoerbaarheid en de algemene doelstelling. „Als je dan je doelstellingen en uitgangspunten hebt geformuleerd, weet je wat je met dit gebied kunt doen. Het verschrikkelijk leuke bij Zoetermeer is, dat bij het praten over doelstellingen en uitgangspunten iedereen zijn dingen inbrengt. Niemand doet aan territoriumbescherming. Met zijn allen zijn we bezig zoveel mogelijk informatie in te winnen op elk gebied.“

### Schetsen

Inspraak. Coen Bekink: „De meest geslaagde vorm van inspraak vond plaats in Emmeloord, waar ik ook bezig ben. We maken daar een uitbreidingsplan met hulp van de bevolking. We hebben nog geen lijn op papier. We reiken de bevolking alle doelstellingen en uitgangspunten aan om het samen met hen uit te spitten. Daar kwamen de prachtigste resultaten uit, de mensen kwamen zelf met schetsen en dergelijke!“

„Inspraak,“ zegt de heer Bekink, „is opkomen voor elkaar. Het is een fabeltje, toen het oude college van B. en W. in Groningen zei, dat het in Lewenborg niet kon, omdat men niet wist wie er zouden gaan wonen.“

De ervaring in Emmeloord is, dat de bevolking — mits zij over alle informatie beschikt — medespeler kan zijn. Als je de bevolking goed informeert, en niet vanuit het uiteindelijke plan, dan hebben zij het gevoel, dat zij kunnen meebeslissen. De stedenbouwkundige adviesraad was in Groningen eigenlijk alleen structureelvolgend, niet structureelvormend. In Zoetermeer werd vanuit de mensen gedacht, Lewenborg werd als een stedenbouwkundige wijk aangepakt. In Lewenborg is een aantal mensen er te laat bijgehaald. Mensen als Le Roy (ecoloog), Terwindt (kunstenaar) zitten vast aan de structuur. Lewenborg wordt een wijk, waarvan wordt gehoopt, dat de mensen het er fijn hebben.“

Over het gebruikmaken van de landschappelijke gegevenheden. Coen Bekink: „Ze zeiden tegen mij in Deventer en Bennekom kon je fijn werken, daar was alles. Maar het is me in het vlakke Friese Akkrum ook gelukt. Dat ik nu aan Zoetermeer mag meewerken, zie ik als een waardering voor mijn werkmethode.“

Kritiek op de belegger: „Een belegger in huis halen betekent de structuurvormen vastleggen. Zij willen safe zitten, terwijl voor hen in onze plannen 'n stuk onzekerheid zit. Gelukkig willen de woningbouwverenigingen al veel meer dan de beleggers.“

Tot slot: „In de tweede nota ruimtelijke ordening zit die hele sfeer van het uitbuiten van alle mogelijkheden. Onderzoek, ontwikkeling en uitvoering moeten elkaar begeleiden. Bij plaatselijke overheden zitting meestal de grote missers. Daar ging men aan het ontwerpen via de optelsom van functies. Daardoor werden vele zaken te zwaar en kregen andere te weinig aandacht. Het verhaal wordt vervolgd er ingebouwd in de budgettering. Iedereen reageert er bijna onvoldoende in de werkteams. Hierdoor zie je bijvoorbeeld, dat de wegen zich op auto's richten, in plaats van op de mensen. Bij een boel zaken is enorm kostenbesparend te werken. In onze werkwijze mengen we alles door elkaar heen. Het is geen optelling van percentages. De doelstellingen moeten daarom worden goedgekeurd als beleidsstuk. Dan alleen kun je er mee werken.“

WIM JASSIES.